

Vergaderjaar 2019–2020

34 877

Voorziening in het bestuur van het openbaar lichaam Sint Eustatius (Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius)

K

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 mei 2020

Inleiding

In deze brief informeer ik uw Kamer over de voortgang op alle terreinen die de ingreep op Sint Eustatius betreft. De laatste voortgangsrapportage ontving u op 5 december 2019. Daarbij loopt momenteel het wetstraject voor het wetsvoorstel herstel voorzieningen Sint Eustatius, gericht op de verlenging van de ingreep en geleidelijke terugkeer naar reguliere bestuurlijke verhoudingen.

Zoals eerder aan de Tweede Kamer is aangegeven, is het streven erop gericht om in het najaar van dit jaar de eilandsraadsverkiezingen te organiseren.¹ De verbeteringen bij de diverse domeinen op Sint Eustatius laten een stijgende lijn zien en worden langzaam maar zeker zichtbaar. Sint Eustatius maakt zich het komende half jaar klaar voor de geplande verkiezingen.

Desalniettemin is op de meeste terreinen nog veel werk te verrichten om op een duurzame manier te komen tot een goed bestuur. Een graduele terugkeer naar normale verhoudingen past bij het voortzetten van de gestage positieve ontwikkeling de komende jaren.

In de tweede voortgangsrapportage van 14 november 2018² zijn twaalf criteria geformuleerd om tot goed bestuur te komen. Deze criteria zijn ook als voorwaarden verbonden aan de fases in het wetsvoorstel en worden stapsgewijs afgerond. De stand van zaken van de voortgang op deze twaalf criteria³ is als bijlage aan deze rapportage toegevoegd. Zoals inmiddels gebruikelijk wordt in deze rapportage de voortgang per domein beschreven; het bestuurlijke, sociale en fysieke domein. Voor zover de situatie ongewijzigd is ten opzichte van mijn laatste brief ga ik daar niet uitgebreid op in. Daarbij komt de impact van het COVID-19 virus in deze

¹ Kamerstukken II 2019/20, 35 300-IV, nr. 6.

² Kamerstukken II 2018/19, 35 000-IV, nr. 29

³ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning.

brief aan de orde, aangezien dit de algemene situatie op Sint Eustatius en de voortgang op sommige projecten raakt. Conform de toezegging aan de Tweede Kamer zal ik u halfjaarlijks blijven rapporteren over de voortgang op alle terreinen die de ingreep betreft.⁴ Vanwege de geplande verkiezingen in het najaar van dit jaar, informeer ik uw Kamer in september 2020 opnieuw over de voortgang op Sint Eustatius.

Algemeen beeld

Met het aantreden van de heer Marnix van Rij en mevrouw Alida Francis op 15 februari jl. als regeringscommissaris en plaatsvervangend regeringscommissaris is een nieuwe bestuurlijke fase aangevangen, met als belangrijkste focus het verder invoeren en afronden van de belangrijkste verbeteringen die nodig zijn om te komen tot goed bestuur. De regeringscommissaris en plaatsvervangend regeringscommissaris hebben direct bij hun aantreden aangegeven dat zij voortdurend de dialoog met de bevolking zullen zoeken en op een transparante wijze willen communiceren. Voor een goede dialoog is wederzijds respect en goed luisteren naar de argumenten van de ander voor noodzakelijk. Een goede dialoog komt de kwaliteit van de besluitvorming ten goede en leidt in de regel tot een groter draagvlak voor genomen en te nemen beslissingen. Daarbij heeft de regeringscommissaris voortdurend aandacht voor dialoog met Saba, Bonaire en de landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Er zijn ook voortdurend contacten met de verschillende stakeholders in Den Haag. Mijn ministerie speelt hierin een coördinerende rol.

Sint Eustatius is kwetsbaar, zowel in sociaaleconomisch opzicht als door de omvang en de natuurlijke ligging. Tegelijkertijd zijn er voor het eiland kansen voor de toekomst, indien strategisch de juiste keuzes worden gemaakt tussen economische ontwikkeling en behoud van natuur, zowel op het land als maritiem.

De COVID-19 crisis heeft de kwetsbaarheid van het eiland wederom blootgelegd. Deze crisis begon kort na de bestuurswissel en veranderde de hele situatie op Sint Eustatius. De afgelopen maanden hebben, net als in Nederland en andere Koninkrijksdelen, veelal in het teken gestaan van het aanpassen van de zorgvoorzieningen en de samenleving om de risico's van het COVID-19 virus te minimaliseren. Het openbaar lichaam heeft begin maart een Taskforce gevormd en is op 13 maart opgeschaald naar crisisniveau 3, gebruikmakend van het crisisbeleidsplan voor orkanen. Op basis van adviezen van het RIVM en in samenwerking met Saba, Bonaire en de landen in het Koninkrijk is men aan de slag gegaan met het invoeren van maatregelen. De dialoog met de belangrijkste stakeholders van het eiland, waaronder scholen, sportorganisaties, kerken, olieterminal GTI, ondernemers, vakbonden, het ziekenhuis, de maatschappelijke adviesraad en de eigen ambtenaren (bijvoorbeeld GGD) is hierin voortdurend door de regeringscommissaris gezocht voor input en draagvlak voor de te nemen maatregelen. Elke avond vindt op Sint Eustatius een radio-uitzending plaats, die ook via Facebook te volgen is, waarin de laatste stand van zaken rond het COVID-19 virus wordt gedeeld door de regeringscommissaris. Het openbaar lichaam krijgt van burgers, de Maatschappelijke Raad van Advies en de deelnemers aan de Centraal Dialoog te horen dat dit erg wordt gewaardeerd.

De medische voorzieningen op Sint Eustatius, die in een gewone situatie al beperkt zijn, bleken in deze uitzonderlijke situatie niet toegerust op een

⁴ Kamerstuk 34 877, nr. 6

dergelijke pandemie. In gezamenlijkheid met Bonaire en Saba heeft de regeringscommissaris Sint Eustatius diverse bijstandsverzoeken ingediend voor medische ondersteuning. Dankzij financiering en inzet van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is eind april een *hospitainer* op Sint Eustatius aangekomen en zijn een extra arts en verpleegkundige naar het eiland gegaan. De *hospitainer* beschikt over zes isolatiekamers voor patiënten die ondersteuning van een beademingsapparaat nodig hebben. Voor patiënten die zwaardere medische hulp nodig hebben, bijvoorbeeld IC-hulp, zijn afspraken gemaakt met Sint Maarten en Bonaire. Tot nu toe is op Sint Eustatius bij twee patiënten het COVID-19 virus geconstateerd. Deze patiënten zijn op dit moment weer hersteld. Voor zover bekend bevinden zich op het eiland nu geen personen met het virus.

Het openbaar lichaam heeft op het eiland diverse maatregelen getroffen. Zo zijn de belangrijkste *entreepoints*, horecagelegenheden en niet-essentiële ondernemingen tijdelijk gesloten geweest. Scholen en kinderopvang zijn gesloten geweest en inmiddels weer gedeeltelijk open. Ook zijn vanaf 11 mei jl. weer verschillende ondernemingen en horeca, onder strikte voorwaarden, open gegaan.

De COVID-19 situatie heeft, net zoals in andere delen van de wereld, een enorme wissel getrokken op de ondernemers van het eiland. Ondernemers kunnen op dit moment gebruik maken van een noodpakket met steunmaatregelen. De COVID-19 crisis en de daaropvolgende maatregelen raken ook de uitvoering van een aantal plannen. Veel regulier werk kan doorgaan, maar een aantal projecten loopt vertraging op vanwege de reisrestricties, zoals verder in de rapportage aan de orde komt. Hoe de maatregelen op het eiland de komende tijd er uit komen te zien hangt af van de ontwikkeling van de COVID-19 pandemie, wereldwijd en in de regio. In de aanloop naar het verlopen van de huidige vliegbeperking boven Caribisch Nederland op 15 juni aanstaande, zullen nieuwe afwegingen worden gemaakt. De komende weken zullen gestrande Statianen en essentiële arbeidskrachten in ieder geval weer geleidelijk worden toegelaten. Op deze manier kan de vertraging die enkele projecten momenteel oplopen enigszins worden beperkt.

Wetsvoorstel Sint Eustatius

Zoals bij u bekend heb ik op 27 maart jl. het wetsvoorstel herstel voorzieningen Sint Eustatius bij uw Kamer ingediend. Daarmee werd het wetsvoorstel openbaar. Voor de inwoners van Sint Eustatius is gezorgd voor een Engelse vertaling van de voorgestelde wettekst en memorie van toelichting. Het wetsvoorstel ziet op de verlenging van en tegelijkertijd op de gefaseerde afbouw van de ingreep. De afbouw van de huidige voorzieningen, momenteel geldend krachtens de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius, vangt aan met de verkiezingen van een nieuwe eilandsraad. Voor de verdere inhoud van het wetsvoorstel verwijs ik u naar de desbetreffende stukken.⁵ De parlementaire behandeling van het voorstel vindt momenteel plaats.

Townhall/voorlichting verkiezingen

Eind februari 2020 is, in samenwerking met de Kiesraad, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Nederlands Instituut voor Meerpartijen Democratie (NIMD), een eerste bijeenkomst georganiseerd om de inwoners van Sint Eustatius te informeren over de aanstaande verkiezingen en het actief en passief kiesrecht. Ook zijn besloten inloopmomenten georganiseerd zodat geïnteresseerden vragen konden stellen over de mogelijkheden voor een kandidaatstelling. Naar aanleiding van de

⁵ Kamerstukken II 2019/20, 35 422, nr. 2

COVID-19 crisis wordt het vervolg van het traject aangepast en wordt een digitaal informatietraject voorbereid. Daarbij blijft de focus liggen op het enthousiasmeren van het publiek en het verschaffen van informatie over de mogelijkheden om zich verkiesbaar te stellen. Op deze manier wordt eenieder de mogelijkheid geboden om zich te verdiepen in wat het betekent om eilandsraadslid of gedeputeerde te zijn. Ook heeft de regeringscommissaris recent de vertegenwoordigers van politieke partijen uitgenodigd om hen bij te praten op weg naar de verkiezingen.

Maatschappelijke Raad van Advies en de Centraal Dialoog

De Maatschappelijke Raad van Advies heeft als doel de lokale democratie te versterken door het bestuur gevraagd en ongevraagd van advies te voorzien. De inbreng van leden van deze Raad kan het openbaar lichaam helpen om een krachtige overheid te zijn die concreet bijdraagt aan het oplossen van maatschappelijke problemen. De Raad vervult als zodanig de rol van een klankbord.

In februari 2020 is de Maatschappelijke Raad van Advies (*social advisory board*) uitgenodigd om kennis te maken en in dialoog te gaan met de nieuwe regeringscommissaris en diens plaatsvervanger. In deze bijeenkomst is het gewenste profiel van de Raad besproken. De Raad bestaat uit 13 leden, waarvan op dit moment twee plekken vacant zijn. De vulling van deze vacatures, o.a. door een student, is voorzien voor het komende kwartaal. De afgelopen periode is de Raad maandelijks bijeengekomen. Deze bijeenkomsten zijn actief bezocht. De Raad is systematisch bijgepraat over de COVID-19 ontwikkelingen. Ook zijn andere onderwerpen besproken, zoals de prijzen voor vliegreizen, vragen over de ontwikkeling van de wegen, de problematiek van loslopend vee en de wens om meer zelfvoorzienend te zijn op het gebied van voedsel.

Op verzoek van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is in december 2019 een Centraal Dialoog Statia gestart. De deelnemers aan de Centraal Dialoog bestaan uit afgevaardigden van werkgevers- en werknemersorganisaties, bedrijfsleven, vakbonden, Kamer van Koophandel en de lokale overheid, met als doel zoveel mogelijk consensus te bereiken over een structurele oplossing van sociaaleconomische vraagstukken. De Centraal Dialoog is inmiddels drie keer bijeen geweest, waarbij in de laatste vergaderingen uiteraard de COVID-19 crisis centraal heeft gestaan.

Economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur blijft een complexe opgave vanwege het insulaire en kleinschalige karakter van Sint Eustatius en vanwege de eenzijdigheid van de economie.

Daar komt bij dat de grootste private werkgever van het eiland, olieterminal GTI, de contracten met een groot aantal ondernemers heeft opgezegd.⁶ Hierdoor hebben zo'n honderd mensen hun baan verloren. Bovendien dreigt de COVID-19 crisis ernstige gevolgen te hebben voor de economische ontwikkeling. Veel ondernemers zijn nu afhankelijk van het noodpakket Caribisch Nederland dat het kabinet heeft ingesteld. Voor alle inwoners zijn aanvullende economische steunmaatregelen gepland, zoals een lokaal uitgevoerde ferryverbinding tussen Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten. Het op gang brengen van het toerisme na de coronacrisis en het diversifiëren van de economie is van groot belang voor de economische ontwikkeling. Het is hoopvol dat momenteel enkele nieuwe toeristische accommodaties in aanbouw zijn die nieuwe werkgelegenheid en economische ontwikkeling voor Sint Eustatius kunnen gaan brengen.

⁶ Zie ook antwoord op Kamervragen over het bericht «Contractors lay off 80 workers at Statia's oil storage terminal», 6 maart 2020, 2020D09425

De sociaal economische effecten als gevolg van de ontslagen bij GTI hebben aangetoond hoe kwetsbaar het eiland is. Aansluitend op de Centraal Dialoog heeft de regeringscommissaris het initiatief genomen om met onder andere werkgevers- en werknemersorganisaties een sociaal economische strategie te ontwikkelen om meer diversificatie van arbeid te bewerkstelligen. Komende half jaar zal worden gewerkt aan deze strategie en is het doel om consensus hierover te bereiken, ook met andere stakeholders. De uitbreiding van de haven en de luchthaven zijn cruciaal voor een verdere duurzame economische groei.

Toerismeplan

Vóór de COVID-19 crisis is een regulier overleg tussen het lokale toerismebureau Sint Eustatius Tourism Development Foundation (STDF) en het Ministerie van EZK opgestart over (de implementatie van) het toerismeplan. In dat kader is ook een prestatiecontract opgesteld. Bovendien werkt de STDF intensiever samen met de sector om het toerismeplan verder vorm te geven. Het toerisme op Sint Eustatius ligt op dit moment stil als gevolg van de COVID-19 crisis. STDF heeft recent een leidende rol genomen in de ontwikkeling van een marketingplan voor na de crisis. Omdat het eiland mede afhankelijk is van een florerende toeristische sector en toerisme een belangrijke inkomstenbron is voor de Statianen, is goede marketing een belangrijk middel om Sint Eustatius op de kaart te zetten. Er wordt dan ook, in onderlinge samenhang met stakeholders op Bonaire en Saba, gewerkt aan een hersteloffensief voor de toerismesector. De focus op een duurzame, COVID-19 bestendige toeristische sector waarbij de sterke kanten van het eiland worden benadrukt – denk aan de rust, de historie en archeologie, natuur en de duikmogelijkheden – is essentieel. Door EZK en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) wordt meegedacht bij het opstellen van een plan dat past bij de toekomstige anderhalve meter economie. De huidige periode wordt ook gebruikt om de sector *hospitality*-trainingen te geven. Een positieve wending voor als het toerisme weer op gang komt is de ferry pilot die door het kabinet is toegezegd. Met de ferry wordt verwacht dat na de reisbeperkingen toeristen de eilanden vaker zullen aandoen omdat de prijs van een bootticket aanzienlijk lager zal liggen dan de prijs van een vliegticket en de ferry frequent zal varen.

Bestuurlijk domein

Reorganisatie

Na het effectueren van de reorganisatie op 1 september 2019 is de interne doorstroom op functies in principe voltooid. Voor de 11 mobiliteitskandidaten is een traject uitgezet om hen aan de startkwalificaties te laten voldoen. De ongeveer 15 openstaande vacatures zullen naar verwachting extern, zoveel mogelijk uit de regio, worden ingevuld. Tot deze vacatures behoren een aantal cruciale sleutelposities zoals de Plaatsvervangend Eiland secretaris/Hoofd Bestuursondersteuning, een jurist, de directeur Bedrijfsvoering & Klantcontact en de commercieel Manager Transport. Voor al deze functies is de werving gestart. Naar verwachting zijn de functies in het derde kwartaal van 2020 ingevuld. Een aantal adviesfuncties wordt naar verwachting vóór de zomer ingevuld, waardoor de professionalisering van het ambtenarenapparaat een volgende fase in kan gaan. Het openbaar lichaam is daarbij voornemens een programma op te zetten om lokaal talent te volgen en aan te trekken, inclusief een bijbehorend traineeprogramma om de instroom van lokaal talent te bevorderen.

Voor de verdere implementatie van de reorganisatie is een verandermanager aangesteld die dit proces op gestructureerde wijze begeleidt. Door

verbetering aan te brengen in de werkprocessen, procedures, inrichting van systemen en het ontwikkelen van medewerkers wordt stapsgewijs vooruitgang geboekt.

Versterken bestuurlijke structuur

Sinds vorig kwartaal werkt het openbaar lichaam met de nieuwe formats voor besluitvorming in onder andere het bestuurscollege. Consequent wordt vastgehouden aan de procedure van aanleveren zodat het bestuurscollege zich tijdig kan voorbereiden op te nemen besluiten en het besluitvormingsproces transparanter verloopt.

Een van de prioriteiten voor het versterken van de bestuurlijke structuur is het opschonen van het verouderde verordeningenbestand van het openbaar lichaam. Per verordening verschilt de benodigde actie. In sommige gevallen dient te worden gecontroleerd of de huidige regeling nog aansluit op de huidige praktijk, op de juridische grondslag en of er strijdigheid is met nieuwere wet- en regelgeving. Sommige verordeningen moeten worden ge- of herschreven, of oude regelingen, die inmiddels ingehaald zijn door nieuwere wet- en regelgeving, moeten worden ingetrokken.

De opschoning van het verouderde niet-financiële verordeningenbestand van Sint Eustatius verloopt voorspoedig. Bij de inventarisatie van de huidige verordeningen en eiland besluiten zijn deze regelingen ingedeeld in clusters, die gezamenlijk door juristen van mijn ministerie en het openbaar lichaam worden behandeld. Van de ongeveer 100 regelingen is de helft al herzien. Met de huidige planning zullen alle niet-financiële regelingen uiterlijk half oktober zijn opgeschoond. Alle verordeningen worden, zodra ze zijn vastgesteld, gepubliceerd op de website van het openbaar lichaam.

Voor de fiscale verordeningen is specialistische kennis van het Erasmus Studiecentrum ingehuurd. De fiscale verordeningen zullen vóór 1 januari 2021 herzien, vereenvoudigd of gemoderniseerd zijn.

Financieel beheer

Het openbaar lichaam is in oktober 2018 gestart met de uitvoering van het plan van aanpak «Op weg naar rechtmatig en doelmatig financieel beheer bij openbaar lichaam Sint Eustatius». De auditors, externe accountant en het openbaar lichaam hebben een groot aantal bevindingen en tekortkomingen in het financieel beheer vastgesteld. Deze bevindingen zijn vertaald in maatregelen die gezamenlijk moeten leiden tot duurzaam en robuust financieel beheer: het verbetertraject financieel beheer.

Een deel van deze maatregelen is gericht op het verkrijgen van een betrouwbare planning & controlcyclus. De begroting 2020 van het openbaar lichaam is in december 2019 ingediend en goedgekeurd. De eerste uitvoeringsrapportage (UVR) 2020 is op 28 april jl. door het bestuurscollege vastgesteld. Hiermee is aansluiting verkregen op de reguliere planning & controlcyclus zoals de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) voorschrijft. Deze rapportage is door het openbaar lichaam op eigen kracht opgesteld. Dit vormt een mijlpaal in het verbetertraject financieel beheer. Tezamen met het opleveren van de investeringsbegroting 2020 en de afronding van de digitalisering van de financiële administratie per 1 april is dit een forse stap voorwaarts in het verbetertraject financieel beheer.

In de begroting 2021 worden de paragrafen risicomanagement en weerstandsvermogen opgenomen, deze paragrafen ontbraken in de voorgaande begrotingen. De nota Activabeleid en de nota Grondbeleid zijn in concept gereed en worden binnenkort aan het bestuurscollege

aangeboden voor besluitvorming. Hiermee worden nieuwe stappen gezet naar een begroting die voldoet aan de begrotingseisen van de Wet FinBES en het Besluit begroting en verantwoording openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BBV BES).

De Jaarrekeningen 2017 en 2018 liggen ter afronding bij de accountant (BDO). De jaarrekening 2019 wordt door het openbaar lichaam opgemaakt direct nadat de jaarrekeningen 2017 en 2018 zijn vastgesteld. De interne controle van het jaar 2019 wordt opgestart en zal een aantal van de door de accountant gesignaleerde tekortkomingen mitigeren. Volgens de planning zal de jaarrekening 2019 in september zijn vastgesteld.

De tijdelijk ingehuurd financiële medewerkers zijn ingezet op de diverse beleidsnota's en paragrafen voor de jaarrekening en als ondersteuning in de planning & controlcyclus. De concept beleidsnota's en het tijdig kunnen indienen van de eerste UVR 2020 zijn directe resultaten van deze tijdelijke ondersteuning.

Rekenkamer

Op 14 april jl. is de Verordening Rekenkamer openbaar lichaam Sint Eustatius vastgesteld. Daarmee is de juridische basis voor de Rekenkamer Sint Eustatius gelegd en kan de rekenkamer van start. De Rekenkamer Sint Eustatius wordt in eerste instantie opgezet en (voor de duur van maximaal twee jaar) bemenst door deskundigen van de Rekenkamer Rotterdam. De tijdelijke rekenkamerleden zijn op 14 mei jl. door de regeringscommissaris beëdigd. Vanwege de COVID 19-crisis starten zij op afstand met het opzetten van de Rekenkamer en een eerste onderzoeksprogramma. Zodra reizen weer mogelijk is, organiseren zij informatiebijeenkomsten om zowel de bevolking als alle betrokkenen binnen het openbaar lichaam over nut, noodzaak en werking van de rekenkamer te informeren. Parallel zullen op het eiland (of in de regio) rekenkamerleden geworven worden die door de deskundigen van de Rekenkamer Rotterdam worden opgeleid en daarna het stokje kunnen overnemen.

Opleidingen ambtelijk apparaat

In het eerste kwartaal van 2020 is het opleidingsprogramma voor het ambtelijk apparaat verder uitgebreid met 15 verschillende trainingen voor managers, supervisors, projectmanagers, beleidsadviseurs, secretaresses en algemene computertrainingen en vaktechnische trainingen. Door de COVID-19 maatregelen zijn de trainingen in het tweede kwartaal helaas afgebroken of uitgesteld.

Indien mogelijk worden trainingen online voortgezet. Momenteel wordt in ieder geval de Management Development training voor directeuren en businessunit managers, waarin de komende module de gesprekscyclus centraal staat en waarin de gedragscode en integriteit een plek krijgen, digitaal voorbereid.

In de tweede week van januari 2020 is een tien weken durend Vitaliteitsprogramma gestart, waar een kwart van de ambtenaren aan deelnam. In samenwerking met de Statia Sports Facility Foundation wordt naar de mogelijkheid van een vervolg op dit programma gekeken.

Communicatieplan

Het communicatieplan is inmiddels ter vaststelling in het bestuurscollege aangeboden en staat de eerstvolgende bijeenkomst van de Maatschappelijke Raad geagendeerd. Ook heeft het openbaar lichaam een strategisch communicatieadviseur aangesteld. Deze adviseur is verantwoordelijk voor het implementeren van het strategisch communicatieplan. Door de

COVID-19 crisis is veel aandacht besteed aan publiekscommunicatie. Ook wordt de huisstijl van het openbaar lichaam momenteel ingevoerd en is de nieuwe website van het openbaar lichaam verder ontwikkeld. Deze website zal in juni 2020 worden gelanceerd. Er is een begin gemaakt aan het opnieuw positioneren van de afdeling *Government Information Service* binnen de organisatie. Om dit te begeleiden is het openbaar lichaam in gesprek met de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) voor het organiseren van een masterclass communicatie voor directeuren en managers.

ICT-infrastructuur openbaar lichaam

Het project om de ICT infrastructuur te moderniseren is een onderdeel van de inhaalslag op het onderhoud van kantoorpanden en faciliteiten, waarbij moderne faciliteiten pand voor pand worden gerealiseerd. De meest essentiële locaties zijn recent voorzien van noodzakelijke ICT, zoals nieuwe bekabeling, hard- en software. Dit is in nauwe samenwerking met de Rijksdienst Caribisch Nederland gebeurd.

Om het gehele apparaat van het openbaar lichaam van moderne middelen te kunnen voorzien is geld vrijgemaakt in de tweede tranche van de Regio Envelop. De start van dit project is voorzien in het derde kwartaal van 2020.

Centraal Overheidsgebouw Sint Eustatius

De betrokken partijen; het Rijksvastgoedbedrijf, de Rijksdienst Caribisch Nederland en het openbaar lichaam leggen de laatste hand aan de businesscase en het programma van eisen voor een kantoor waar zowel de rijksdiensten als het ambtelijk apparaat van het openbaar lichaam gehuisvest zullen worden. De ontwikkeling van het kantoor zal de komende jaren nadrukkelijk in verband worden gebracht met de organisatieontwikkeling, waarbij hernieuwde vormen van samenwerking en efficiënter ingerichte werkprocessen, maar ook verbetering van dienstverlening aan de burger aan de orde zullen komen. In aanloop naar de oplevering van de nieuwbouw, die nog enkele jaren op zich zal laten wachten, wordt ook voor de korte termijn gezocht naar een oplossing om arbeidsomstandigheden te verbeteren. Het openbaar lichaam zal daarom op korte termijn starten met het inhalen van achterstallig onderhoud aan de in gebruik zijnde kantoorpanden.

Handhaven en toezicht

Ter voorbereiding op het vaststellen van het Inrichtingen- en activiteitenbesluit milieubeheer, waarin de regels voor afvalbeheer en afvalwater staan, zijn toezichthouders voor afvalstoffen benoemd en zijn garages en olie-inspectiebedrijven geïnspecteerd. De geïnspecteerde bedrijven hebben een rapport ontvangen met benodigde verbeterpunten.

Ook is de handhaving van milieuwetgeving gestart, de toezichthouder heeft al eerste boetes uit moeten delen. Voor de inspectie van hotels, restaurants en supermarkten krijgen de opgeleide inspecteurs tot bijzondere agent (Bav Pol) assistentie en training van het Korps Politie Caribisch Nederland (KPCN).

Door de benodigde hulp bij het handhaven van de COVID-19 maatregelen hebben een aantal inspecteurs die zijn opgeleid tot bijzondere agent (BAV Pol) na het behalen van hun certificaat, het KPCN ondersteund bij de handhaving van de noodverordeningen.

Sociaal domein

BES(t)4 Kids

Op 3 april 2020 heeft het kabinet de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van het programma BES(t) 4 Kids als het gaat om de inrichting van de financiering, het toezicht en de stappen die gezet worden om de kwaliteit te verbeteren.⁷ Ook is hierin informatie opgenomen over de stappen die in 2019 zijn gezet. Voor Sint Eustatius gaat het om het volgende.

Het openbaar lichaam Sint Eustatius heeft per 1 januari 2020 het proces voor het aanvragen van vergunningen voor het aanbieden van kinderopvang en buitenschoolse voorzieningen gestart. In 2019 is een begin gemaakt met het verbeteren van salarissen in de kinderopvang. Dit wordt in 2020 voortgezet. Als het gaat om opleiding van medewerkers in de kinderopvang, is een tweejarige opleiding voor medewerkers in de dagopvang gestart (CVQ level 2⁸). Dit kalenderjaar gaat een tweejarige opleiding van start voor medewerkers in de buitenschoolse opvang (CVQ level 2). De samenwerking tussen de kinderopvang en buitenschoolse opvangorganisaties en het programma BES(t) 4 Kids is op Sint Eustatius vormgegeven door het oprichten van een gezamenlijk platform. In het platform werken de verschillende partijen aan een voorstel voor gezamenlijke huisvesting van buitenschoolse opvang. Ook worden trainingen aangeboden gericht op leiding geven aan een organisatie. Lokale inspecteurs hebben trainingen gevolgd bij GGD Haaglanden en voeren op verzoek van de kwaliteitscommissie onderzoek uit naar de kwaliteit van de kinderopvang en buitenschoolse opvang. Er wordt gewerkt aan een plan om de naschoolse opvang in een gemeenschappelijk gebouw onder te brengen.

Kinderrechteneducatie en participatie

Het Caribisch Nederland Kinderrechtenprogramma dat ook op Sint Eustatius van start is gegaan, is mede ontwikkeld op basis van de uitkomsten van de 2019 situatieanalyse van kinderen en adolescenten in Caribisch Nederland, die UNICEF vorig jaar heeft uitgevoerd.⁹ Het programma richt zich op Kinderrechteneducatie en Participatie, Communicatie voor Gedragsverandering om gerichte gedrags- en sociale verandering te bevorderen en Monitoring & Evaluatie. Het laatste richt zich op het opbouwen van capaciteit bij lokale belanghebbenden om resultaten te beoordelen die hun programma's en initiatieven boeken. Het programma is er onder andere op gericht het leven van de meest kwetsbare kinderen op de eilanden te verbeteren.

Op 10 maart 2020 heeft de regeringscommissaris van Sint Eustatius een memorandum van overeenstemming (MvO) met UNICEF Nederland ondertekend waarin de voorwaarden voor de samenwerking op het Kinderrechtenprogramma staan beschreven. In het MvO staat o.a. afgesproken om de inhoud van het programma, de planning, de organisatie en participatie van activiteiten nauw af te stemmen.

In januari 2020 zijn samen met de scholen de voorbereidingen voor het Kinderrechten Filmfestival (KRFF) op Sint Eustatius begonnen. Door het KRFF leren kinderen op een creatieve manier over hun rechten door er een eigen film over te maken. Samen met de andere eilanden van het Caribische deel van het Koninkrijk wordt toegewerkt naar de Caribische finale op Bonaire eind 2020 (oorspronkelijke planning was juni 2020). De

⁷ Kamerstukken II 2019/20, 31 322, nr. 411

⁸ CVQ (Caribbean Vocational Qualification) level 2 is vergelijkbaar met MBO niveau 2

⁹ Kamerbrief over uitkomsten analyse kinderrechten Caribisch Nederland, 02-10-2019

winnende film is te zien op het UNICEF Kinderrechten Filmfestival in Nederland. Vanwege de COVID-19 maatregelen zijn de activiteiten uitgesteld tot de scholen weer open gaan. In de tussentijd heeft UNICEF lesmateriaal naar de docenten gestuurd over o.a. het COVID-19 virus en kinderrechten die kunnen worden gedeeld met studenten en ouders terwijl kinderen hun onderwijs vanuit thuis voortzetten.

Huiselijk geweld

De Staatssecretaris van VWS heeft de Tweede Kamer in mei 2020 middels een voortgangsrapportage Huiselijk Geweld en Kindermishandeling nader geïnformeerd over de voortgang op alle drie de eilanden van het bestuursakkoord aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Voor voortgang op dit dossier verwijs ik u naar de actuele informatie in deze rapportage.¹⁰

Arbeidsbemiddeling

Om een duurzame weg uit de armoede te bieden, is meer arbeidsparticipatie nodig. Het openbaar lichaam Sint Eustatius en de gemeente Leiden hebben daarom gedurende 1,5 jaar samengewerkt in een door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gefinancierde *twinning* om de arbeidsbemiddeling op Sint Eustatius te verbeteren. Een arbeidsbemiddelaar van de gemeente Leiden heeft in deze periode dagelijks meegedraaid in het team van het Labour Office van Sint Eustatius en samen met een projectleider methodieken en werkwijzen geïntroduceerd om de arbeidsbemiddeling op het eiland te moderniseren en te professionaliseren.

In deze periode zijn 35 matches gerealiseerd tussen werkzoekenden en werkgevers. Hierbij is ook gebruik gemaakt van trainingsprogramma's en *job programs* om werkzoekenden aantrekkelijk te maken voor specifieke tekortsectoren en te begeleiden naar werk. Daarnaast is geïnvesteerd in de vaardigheden van de lokale arbeidsbemiddelaars en in een modern relatiebeheer- en matchingssysteem.

Op 10 maart 2020 is dit traject formeel afgesloten en geëvalueerd met alle betrokkenen. Daarbij werd geconstateerd dat tijdens de *twinning* vooral is geïnvesteerd in de vaardigheden van de arbeidsbemiddelaars en de instrumenten die zij kunnen inzetten voor reguliere werkzoekenden. Het openbaar lichaam Sint Eustatius formuleerde hierbij de ambitie om ook stappen te zetten om het werken met een beperking te bevorderen. Ook wil Sint Eustatius, naar analogie van ontwikkelingen op Bonaire, een gezamenlijk Jobcentrum opzetten met de Rijksdienst Caribisch Nederland, unit Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Een dergelijke organisatie moet als één-loket fungeren voor werkzoekenden en werkgevers. Het Ministerie van SZW is in overleg met Sint Eustatius over passende ondersteuning gedurende de komende periode, om te kapitaliseren op de tijdens de *twinning* opgedane ervaringen en de eilandelijke taak van arbeidsbemiddeling verder te versterken.

Arbeidsmarkt

Vanwege de effecten van de COVID-19 crisis op de werkgelegenheid biedt het kabinet ook in Sint Eustatius ondersteuning via tijdelijke subsidieregeling loonkosten- en inkomensverlies. Gekoppeld aan deze regeling heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) vanuit het noodpakket ook additionele middelen beschikbaar gesteld voor eilandelijk beleid. Deze middelen, die samenhangen met de ongelijkwaardigheid van

¹⁰ Kamerstuk 28 345, nr. 232, 19-05-2020

het noodpakket voor CN ten opzichte van dat voor Europees Nederland, worden zo spoedig mogelijk toegevoegd aan de vrije uitkering. Met deze middelen kunnen de gevolgen van de coronacrisis voor kwetsbare inwoners verzacht worden.

Armoedebestrijding

Door de COVID-19 maatregelen en het wegvallen van het toerisme is een toename zichtbaar in het aantal hulpbehoevenden dat zich aandient bij voedselbanken en soortgelijke initiatieven en organisaties, of anderszins afhankelijk is van voedselpakketten of -bonnen. Dit legt niet alleen een zwaar beslag op de hulporganisaties, maar ook op het openbaar lichaam Sint Eustatius. Het kabinet heeft ook besloten om € 150.000,- beschikbaar te stellen voor het financieren van (lokaal samengestelde) voedselpakketten inclusief hygiëneproducten, voor de meest kwetsbare groepen in Sint Eustatius en, waar nodig, het helpen bij de distributie daarvan. Het Ministerie van SZW is tevens in overleg met het openbaar lichaam over nadere ondersteuning op het gebied van schuldhulpverlening. Hiervoor heeft het Ministerie van SZW ook middelen gereserveerd.

Woningmarkt

Op Sint Eustatius is helaas een tekort aan voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sociale huurwoningen. Er worden maatregelen genomen om verbetering te brengen in die situatie. Zo werken woningcorporatie Woonlinie en het openbaar lichaam gezamenlijk aan twee pilots voor renovatie, onderhoud en nieuwbouw van sociale huisvesting. De eerste gerenoveerde sociale huurwoning is opgeleverd op 10 februari 2020. Uiteindelijk zullen bijna honderd sociale huurwoningen worden gerenoveerd en vijftig nieuwe sociale huurwoningen worden gebouwd. Gedurende de pilotprojecten wordt ook gewerkt aan intensivering van de samenwerking tussen betrokkenen, waarmee de bestuurlijke structuur op Sint Eustatius wordt versterkt.

Om bij te dragen aan een vermindering van de kosten van levensonderhoud werkt BZK aan de introductie van een tegemoetkoming in de huurlasten in de particuliere huursector van Caribisch Nederland. Er worden stappen gezet om deze tegemoetkoming, in de vorm van een verhuurdersbijdrage, binnenkort in een pilot te kunnen testen. In de sociale huursector bestaat reeds een tegemoetkoming van de huurlasten.

Ook zijn begin 2020 vijf aanleunwoningen in de wijk Lodi opgeleverd voor senioren en mensen met een handicap. Financiering verliep middels het eind 2019 beëindigde «Tijdelijk Besluit bijzondere uitkeringen integrale projecten BES» en is aanvullend op bovengenoemde aantallen voor sociale huurwoningen. Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor de bouw van vijf noodwoningen voor de meest urgente huishoudens met kinderen, vallende onder de in 2019 geïdentificeerde crisishuishoudens waarbij de basisbehoefte van bed, bad en brood niet aanwezig is.

Sport en Beweging

Het Caribisch Sport- en Preventieakkoord¹¹, dat gesloten is met het Ministerie van VWS, is in uitvoering. Sinds begin dit jaar wordt gezonde voeding op drie basisscholen, de middelbare school en het naschoolse trainingscentrum verstrekt aan kinderen die het nodig hebben. Er is veel gebeurd als het gaat om de sport- en beweegfaciliteiten op het eiland. Zo

¹¹ Bijlage bij Kamerstuk 35 000 XVI, nr. 132

zijn diverse buitenspeeltoestellen gerealiseerd op schoolpleinen, bij kinderopvang en het sportcomplex. Ook zijn de uitbreiding van het fitnesscentrum, de herstelwerkzaamheden aan de sporthal en de verbreding van de entree van het sportcomplex afgerond. In de loop van dit jaar worden in het Wilhelminapark outdoor fitness toestellen en schaaktafels neergezet. Hierdoor is het tweede outdoor fitness park op het eiland een feit. Door de Cruyff foundation is onderzoek gedaan naar een haalbaar plan om het Cruyff Court te overkappen en te verlichten. De verwachting is dat in het tweede half jaar van 2020 gestart kan worden met de werkzaamheden. Met de overkapping wordt het mogelijk om het Cruyff Court ook overdag te gebruiken voor bewegingsonderwijs en naschoolse sportactiviteiten. Met de verlichting wordt het mogelijk om ook in de avond buiten te sporten.

Fysiek domein

Erosie

De aanpak van erosie blijft een van de grootste infrastructurele uitdagingen waar Sint Eustatius voor staat. Erosie bedreigt vitale onderdelen van het eiland. De ongecontroleerde afvoer van hemelwater is verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de erosie op het eiland.

Rijkswaterstaat heeft een integraal plan erosiebestrijding opgesteld en werkt aan de uitvoering hiervan. Het eerste deel wordt uitgevoerd met de beschikbare middelen van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), van het wederopbouwfonds en van de eerste tranche van de Regio Envelop van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Het erosieproject gericht op de waterafvoer in de haarspeldbocht in de weg naar de haven is gegund, mede dankzij het door het Ministerie van I&W beschikbaar gestelde beheer- en onderhoudsbudget. De start van de werkzaamheden is momenteel vertraagd omdat de specialisten niet ingevlogen kunnen worden vanwege de COVID-19 vliegbeperking. De voorbereiding voor het versterken van de zwakke plekken in de kuststrook is vergevorderd, samen met de voorbereiding voor het stoppen van de erosie nabij de luchthaven. Deze beide projecten worden lokaal uitgevoerd en starten in de zomer van 2020.

Loslopend vee

Loslopende dieren vormen een belangrijke veroorzaker van erosie, bedreigen inheemse soorten en maken landbouwinitiatieven moeilijker. Het plan van aanpak voor de bestrijding van het loslopend vee op Sint Eustatius kent twee fasen. In de eerste fase wordt de veehouderij op orde gebracht. Er zal aandacht zijn voor ondersteuning van de boeren in een overgang naar haalbare en goed gereguleerde vormen van dierhouderij. Voornaamste doel is dat de dieren in de toekomst onder goede leefomstandigheden achter hekken gehouden kunnen worden. In de tweede fase zal begonnen worden met het stapsgewijs vangen en verwijderen van de dieren met behulp van jagers en livestock expertise van buiten Sint Eustatius. Deze fase kan naar schatting enkele jaren in beslag nemen, maar moet uiteindelijk leiden tot het verdwijnen van de gehele wilde populatie. Het plan wordt opgesteld door RVO in samenwerking met het openbaar lichaam. Het Ministerie van LNV heeft, uit de tweede tranche van de Regio Envelop, budget vrijgemaakt voor de uitvoering ervan. Een eerste versie van het plan was mei 2020 gereed. De regeringscommissaris heeft aangegeven dat dit plan tot een van de prioriteiten behoort.

Bouw nieuwe verkeerstoren en terminal luchthaven

De bouw van de nieuwe verkeerstoren en terminal op de luchthaven vordert gestaag met de op het eiland aanwezige materialen en personen. De tweede fase van de bouw loopt vertraging op door de invliegbeperkingen als gevolg van het COVID-19 virus. Indien extra inzet mogelijk is kan de geplande oplevering eind 2020 nog gehaald worden. Dit is echter afhankelijk van de duur van de huidige beperkingen.

Wegen

Op dit moment wordt in eigen beheer door het openbaar lichaam aan meerdere wegenprojecten gewerkt, veelal met inzet van lokale aannemers. Het project tot verharding van de wijk Cherry Tree, dat vorig jaar vertraging opliep door een conflict met de aannemer, is inmiddels in volle gang en het openbaar lichaam verwacht dat kort na de zomer af te ronden. Ook wordt gewerkt aan de veelgebruikte Jeems road, alwaar een parallelweg wordt aangelegd, en is inmiddels een deel van de weg naar White Hook vervangen. Met het door het Ministerie van I&W beschikbaar gestelde beheer- en onderhoudsbudget wil het openbaar lichaam nog meer wegen aanpakken, waaronder de kustweg naar de haven.

Afvalbeheer

Om een nieuwe afvalverbrandingsinstallatie aan te schaffen heeft I&W uit het wederopbouwbudget circa 1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit bedrag is als bijzondere uitkering in oktober 2019 verstrekt. In opdracht van I&W is door een extern ingenieursbureau advies gegeven over de financiële en technische specificaties van de beoogde installatie. Het openbaar lichaam is op basis van dit advies met de leverancier in overleg getreden om te komen tot een installatie die technisch optimaal aansluit bij de behoefte op Sint Eustatius.

Stabilisatie klif

De stabilisatie van de klifwand onder fort Oranje is in mei 2020 afgerond. Dit project heeft in de eindfase enkele weken vertraging opgelopen omdat geen helikopterpiloot ingezet kon worden vanwege de COVID-19 maatregelen. Dit werk is nu handmatig uitgevoerd. Door de klifstabilisatie is het erosieproces onder fort Oranje geheel tot stilstand gekomen. De komende maanden zal de wand worden afgewerkt door deze te vergroenen met inheemse plantensoorten. Hiervoor zal de wand kort voor het regenseizoen worden ingezaaid.

Regio Envelop Caribisch Nederland

Begin dit jaar heeft het kabinet besloten om een tweede tranche van 20 miljoen euro uit de Regio Envelop beschikbaar te stellen voor Caribisch Nederland.¹² Dit bedrag wordt ingezet ten behoeve van vijf projecten: BES(t) 4 Kids, Koraalherstelplan, Versterking governance Sint Eustatius, Versterking aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt en het Jobcentrum Bonaire. Vier van deze vijf projecten zullen ook ten goede komen aan Sint Eustatius. De uitvoering van de projecten wordt momenteel voorbereid. De verwachting is dat eind dit jaar een start gemaakt kan worden met de uitvoering van de eerste onderdelen, dit onder voorwaarden van een door het Ministerie van Financiën goedgekeurd bestedingsplan.

¹² Kamerstuk 29 697, nr. 82

Overig

Landbouw

Er zal gewerkt worden aan de ontwikkeling van een (geïntegreerde) visie voor landbouw, veeteelt en natuur. Daaronder valt ook de ontwikkeling van een professionele geitenhouderij als volgende stap in de aanpak van de geitenproblematiek. De visie wordt opgesteld onder leiding van het openbaar lichaam in samenwerking met belangrijke stakeholders zoals (potentiële) landbouwers, veehouders en afnemers. De RVO begeleidt dit proces. Ook is Sint Eustatius op eigen initiatief begonnen met een stap richting zelfvoorziening om minder afhankelijk te zijn en de lokale economie te stimuleren. Er is bovendien een vacature opengesteld voor een beleidsmedewerker landbouw en natuur waarvoor momenteel gesprekken met kandidaten worden gevoerd.

Drinkwater

De vraag naar drinkwater en het aantal aansluitingen op het drinkwaternet neemt al jaren gestaag toe. De drinkwaterproductie blijft daarbij achter, waardoor de vraag naar drinkwater soms groter is dan de drinkwaterproductie. Bovendien zijn problemen ontstaan met de drinkwatertransportleiding, die plaatselijk lekt. Om alle afnemers dagelijks van drinkwater te kunnen voorzien wordt de levering van drinkwater indien nodig gerantsoeneerd. Recent heeft de regeringscommissaris daarnaast de bevolking opgeroepen het leidingwater niet te gebruiken om de cisterns mee te vullen.

Het drinkwaterbedrijf op Sint Eustatius, STUCO, werkt hard aan een structurele oplossing van het probleem en voert hiervoor twee projecten uit, namelijk de uitbreiding van de drinkwaterproductie naar 625 m³/dag en het vervangen en vergroten van de capaciteit van de drinkwatertransportleiding met I&W-subsidie. Beide projecten zijn eind 2020 gereed, waarna voldoende drinkwater beschikbaar is en rantsoenering van drinkwater niet meer nodig is. Daarna zal ook worden gewerkt aan de uitbreiding van de opslagcapaciteit. Op advies van het Ministerie van I&W laat STUCO zich hierbij ondersteunen door Vitens Evidens Internationaal en Royal HaskoningDHV. Over de drinkwatervoorziening zijn recent ook Kamervragen gesteld en beantwoord (PM verwijzing).¹³

Wederopbouwmiddelen

Het overgrote deel van de door BZK beschikbaar gestelde wederopbouwmiddelen is ingezet en de projecten die daarmee zijn gefinancierd zijn afgerond. Het ging daarbij veelal om herstel van de publieke ruimte, huizenherstel en natuurprojecten. Een resterend bedrag wordt dit jaar nog uitgegeven aan de voortzetting van natuurprojecten die een lange doorlooptijd hebben, zoals het opkweken van bomen voor de herbebossing. De wederopbouwmiddelen die de Ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Economische Zaken en Klimaat ter beschikking hadden zijn vorig jaar volledig besteed aan reparatie van schoolgebouwen en een compensatieregeling voor ondernemers. Het Ministerie van I&W beschikt nog over wederopbouwmiddelen voor de bestrijding van erosie en voor de haven. Op de bestrijding van erosie ben ik elders in deze voortgangsrapportage ingegaan.

Plannen om de haven te renoveren met wederopbouwbudget van I&W zijn nog niet in uitvoering, onder andere door het grote aantal infrastructurele projecten dat het afgelopen jaar is opgestart. Op dit moment zijn

¹³ Beantwoording Kamervragen van het lid Özütok (GL) over watertekorten op Sint Eustatius, 25-05-2020.

het openbaar lichaam en het ministerie met elkaar in overleg over een economisch en infrastructureel toekomstig bestendig plan dat past binnen het beschikbare budget.

Tot slot

Het openbaar lichaam Sint Eustatius zal zich het komende half jaar verder voorbereiden op de verkiezingen. Een aantal reeds gestarte verbeteringen zal worden afgerond zodat het openbaar lichaam voldoende voortgang heeft geboekt om deze nieuwe fase in te kunnen gaan. De aanloop naar de verkiezingen vraagt om een continue focus op dialoog met en transparantie richting de inwoners van Sint Eustatius. Deze dialoog vindt momenteel al zeer intensief plaats.

De huidige COVID-19 pandemie heeft opnieuw aangetoond dat het eiland kwetsbaar is. De komende maanden zullen de effecten van het COVID-19 virus en de getroffen verzachtende maatregelen van het kabinet duidelijker worden.

Tegelijkertijd zullen het openbaar lichaam en het kabinet verder moeten bouwen aan goed bestuur en aan de projecten om de situatie op Sint Eustatius te verbeteren. Ik heb er vertrouwen in dat ik in september weer op alle terreinen voortgang kan melden en dat Sint Eustatius klaar zal zijn om de verkiezingen te laten plaatsvinden als eerste stap naar het herstel van normale verhoudingen.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops